

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dva-krat; večkrat po dogovoru.

Glasilojugoslovanske socialne demokracije.

56. štev.

V Ljubljani, v ponedeljek, dne 27. maja 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Frančiškanske ulice štev. 8/I.

Politična organizacija.

Volilni boj, ki je razburjal duhove v Avstriji po zaslugi vlade dalje nego je bilo treba, je absorbiral vse moči socialno-demokratske stranke, tako da ni bilo misliti več kakor tri mesece na nobeno drugo delo. Sedaj se je treba povrniti v vsakdanjost in nadaljevati glavni posel socialno-demokratske stranke: Organizirati delavstvo.

Za svoje gospodarske boje, v katere ga sili njegova gmotna odvisnost od kapitalističnega podjetništva, potrebuje proletarijat močno strokovno organizacijo, na katero se lahko opira v vedno silnejših konfliktih s kapitalom, v kateri najde podporo v najtežavnejših dneh, ako je bolan, brez dela, ali prisiljen, da gre na pot.

Poleg strokovne pa mora imeti delavstvo svojo politično organizacijo, brez katere bi bilo nezmožno, uspešno se udeleževati političnega boja. Seveda je prvo vprašanje, ali je delavstvu sploh treba politične borbe. Meščanske stranke prigovarjajo proletarijatu, naj se pridruži obstoječim strankam in ga vabijo s sirenskimi glasovi k sebi. Ako bi sledilo tem klicem, bi se rešilo vseh političnih skrbi; buržoazne stranke bi prav rade same skrbele, agitirale, delale postave, delavcem pa ne bi bilo treba nič drugega, kakor slušati zakone, ki so jih skovali njegovi «prijatelji». Za zgled navajajo radi Anglijo, kjer dolgo ni bilo politične organizacije delavstva, temveč so delavci podpirali liberalce, ki so sprejeli včasih tudi kakšnega moža iz delavnice na svojo kandidatno listo.

Anarhisti se postavljajo na drugo stališče in agitirajo proti političnemu delu sploh. Politiko razglašajo za nemoralno in od proletariata zahtevajo, naj napravi kar na kratko revolucijo in tako strmo glavi družabni red ter vpelje anarhijo.

Slabo bi se godilo delavstvu, ako bi se odločilo za eno ali drugo teh dveh cest. V meščanskih strankah ne morejo biti zastopani interesi delavstva, ker bi bilo nenaravno, ako bi buržoazija pobijala sama sebe in le omejevala moč kapitalizma. Tudi angleški delavci, ki so bili res dolgo politično indiferentni, so se prepričali, da se ne more združiti nasprotnih interesov. Kar so si v gospodarskem boju pridobili, so jim skušali kapitalisti na političnem polju oduzeti. Strokovnim organizacijam so hoteli vzeti moč z zakoni, ki bi jim naložili izjemne dolžnosti ter jim do skrajnosti omejili pravice. Za škodo, ki jo pretrpe kapitalisti ob stavkah, katere so sami provocirali, so hoteli narediti odgovorne strokovne organizacije. Tako so tudi angleški delavci izpoznali, da se morajo še na političnem polju ločiti od buržoazije in že zadnje volitve so jim prinesle lepih uspehov.

Anarhistična teorija je siva in more obstati v praktičnem življenju. Politika, bodi kakršnakoli, z nobenim sklepom anarhistične stranke se ji ne more vzeti obstanka. Ako bi delavci zapustili politično polje, bi bil edini uspeh, da bi na njem neomejeno zagospodovali delavski sovražniki ter bi izrabili svojo absolutno moč tem ložje za izkoriščanje proletariata. Revolucije se pa tudi ne more dekretirati. In tudi če bi se jo moglo izvršiti brez predpogojev, brez temeljitih priprav, s krvavo silo, in tudi če bi moglo delavstvo z golimi rokami premagati topove in bajonete, ne bi bilo pridobljeno nič, ker nepripravljeno, neizobraženo in neizvežbano delavstvo ne bi znalo izrabiti zmago sebi trajno v prid in bi se najbrezobraznejši nasilnik lahko polastil moči.

Socialna revolucija pač ni prazna beseda, kakor propovedujejo modrijani, ki mislijo, da je na svetu vse v bivstvu neizpremenljivo. Socialna revolucija je nujna posledica nevzdržljivega gospodarskega sistema, ki osrečuje nekaj posameznikov na račun bede neštetihih milijonov. Ali socialna revolucija, ki vstvari nov družabni red na podlagi pravice in svobode, more biti le sad zavednega dela izkoriščanih in potlačenihi. Socialna revolucija

je le zadnje, morda popolnoma mirno dejanje razvoja, kateremu odkažejo zavedni delavci pravi tir.

Delavstvo potrebuje torej politiko, ampak svojo politiko, odgovarjajočo njegovim lastnim potrebam in popolnoma neodvisno od drugih strank. Za izvajanje take politike je pa nujno potrebna samostalna organizacija delavstva. S samim številom ne opravi največja množica ničesar na političnem polju. Vsa moč delavstva tiči v njegovi organizaciji, ki napravi iz tisočerihih raztresenihi posameznikov enotno veliko telo z enotnimi idejami in z enotnim delom.

Ustvariti si tako organizacijo, ki nastopi lahko kot bojna armada proti tiraniji kapitalizma, je prva in najvažnejša naloga delavstva. Dokler ne izvrši te naloge, je vsako drugo delo zaman.

En milijon socialno-demokratskih glasov.

V Galiciji se še niso v vseh okrajih vršile volitve, tudi iz ostalih okrajev še niso znane natančne številke, toda že sedaj je število za socialno demokracijo v Avstriji oddanihi glasov pr e s e g l o p r v i m i l i j o n .

14. maja je bilo — izimši Galicijo in Dalmacijo — oddanihi vsega skupaj 3,236,509 veljavnihi glasov; od teh jih je prejela socialna demokracija 960,393, t. j. 30 odstotkov.

Po narodih se dele socialno-demokratskihi glasovi sledeče:

Slovenski okraji	17, soc.-dem. glasovi	12.605
Italijanski »	19 »	22.508
Nemški »	233 »	511.760
Češki »	108 »	399.287
Poljski » (Šlezija)	3 »	13.377
Rumunski »	5 »	860

Skupaj okrajev 399, soc.-dem. glasov 960.397

Socialno-demokratska stranka obsega skoro tretjino vseh volilcev in je torej daleko najmočnejša stranka v Avstriji.

PODLISTEK.

Človek in pol . . .

Človek in pol so mu dejali.

Živel je v predmestju med zelenimi belobarvanimi hišicami ob ovinku, kjer se vpenja cesta polagoma navkreber. Spominja me na Erjavčevega junaka Schnackschnepperleina, kajti podobna sta si po učenosti prav kakor sorojenčka, ki ju je ločila nemila usoda. Zagrajski so ga imenovali poleg drugih imen, saj ga je značilo to najbolje. Duhovit in imovit na domišljijah je bil kakor oni Erjavčevi junak.

Zares intimna prijateljstva sva bila, nič zlobe ni bilo v najinihi pogledih in jaz sam ne vem, kako je prišlo, da sva se razdvojila. Včasih sem zahajal k njemu. Pravil mi je o svojih kolosalnih namenih, ki jih je porodila bujna njegova zamorska fantazija.

Največ se je pečal s potresi in ognjeniki, ki so mu vrel in kipeli po glavi, razpravjal je o njih na dolgo in široko po celih polah, ki jih je nato spravil v svojo visoko omaro, da umre kakor so pred njim že veliki duhovi in ostavi bogato zapuščino. Ko je privozil mimo po klancu težko obložen voz pod njegovo kočjo, posluškoval je pazno, pisal obsirno o potresu, o smeri, oddaljenosti,

Nekoč sem mu pravil, kako so imeli za turškega obleganja na Dunaju v kletih ogromne bobne, sredi napete kože grahovo zrno, ki je ob vsakem tresenju jelo poskakovati, nagibaje se na eno stran, kjer so sovragi podkopavali minam rove. Evo vam!

Takoj je izumil aparat za opazovanje potresa. Staro pavko je močno napel, položil grahovo zrno nanjo in opazoval noč in dan potresne sunke v kleti, ko je privozil mimo po klancu tovorni voz.

Od takrat ga je zapustil mir, venomer se je treslo, majalo, zibalo in on je proučeval potres, učinke, sunke smer.

Veliko preglavico so mu delali vetrovi in njih smer.

Navadno je stekel po klancu na smrekov hrib in motril dim, ki se je valil iz začrnelih dimnikov na plano. Po njem je izračunal smer na debelo. Pa ponoči ni bil vedno razpoložen na tako ekspedicijo.

A glejte, neumno sem mu svetoval, pa vendar me je ubogal!

Zlezel je ponoči v podstresje, zbil sipe iz okenc, pritrtil na nasprotnih stranehi stare muzike ter dobro zadela vse druge špranje. Potegnil je veter in orgle so zazvene. Potegnil je sever, zapeli so debelo, jug je zaigral milo, vzhodnik hreščče, zapadnik bolj zavlečeno. Tako si je uredil

Zagrajski jako primitivno in zadovoljivo pihalnico vetrov . . .

Srečal me je na cesti, potrkal na ramo in me povabil uljudno na svoj dom, da si ogledam njegovo seizmografično postojanko — pavko in strte muzike. In prišel sem. Razkazal mi je vse z umno razlago in hvalil sem ga neskončno. Vesel je bil take pohvale, kakor mlado neubogljivo dete se je smehljaj, ako mu ponudiš rumeno pomarančo.

Pila sva kavo, — bil je namreč abstinent — in na dolgo je pripovedoval vse dogodljaje, vzela široko popisane pole in mu citiral dneve, sekunde in ure, označil potresne sunke, smeri čas . . .

Pijan je bil tisti dan veselja, ker se mu je posrečilo vse tako umno urediti. Pripravil je mnogo, mnogo papirja, kamor bo zabeležil bodoča svoja opazovanja, raziskovanja, plodovito delo . . .

* * *

Zvonovi so zapeli ubrano iz visokih lin. Krog cerkve so se dvigale kolibe, na njih so blesteli odpustki v najbolj živih barvah. Iz krčme ob mo-gočni stoletni lipi so doneli hrešččeči glasovi, pojemali ali se zatezali, mešali se s hrupom in šumom zadovoljnihi pivcev.

Praznovali so cerkveno proščenje.

Takrat sem ugledal med gnječo pobožnihi romarjev nenavadno veselega Zagrajskega. Pohitel sem skozi množice k njemu, stisnit mu prijateljsko

Po kronovinah se dele socialno-demokratični glasovi nastopno:

Dežela	Oddanih glasov	Soc.-dem.	%
Kranjsko	70.082	5.030	7.2
Goriško	41.004	3.245	7.9
Trst z okolico	28.062	9.448	33.8
Istra	55.920	4.202	7.5
Štajersko	216.100	48.320	22.4
Koroško	54.251	13.153	24.2
Tirolsko	119.175	16.089	10.7
Vorarlbersko	34.248	1.977	5.8
Salcburško	39.093	7.458	19.0
Gor. Avstrija	167.723	21.568	12.8
Nizja Avstrija	607.763	180.952	29.7
Češko	1,077.548	444.433	41.3
Morava	463.278	144.832	31.2
Šlezija	150.049	55.229	46.4
Bukovina	122.213	4.561	4.0
Skupaj	3,236.509	960.393	29.7

Razmeroma največ socialno-demokratičnih glasov je bilo oddanih v Šleziji; tam je naša stranka skoraj dosegla polovico vseh oddanih glasov, dasi velja v Šleziji volilna dolžnost. Razmeroma najmanj socialno-demokratična je Bukovina.

Če prištejemo k tem glasovom še 45.196 socialno-demokratičnih glasov iz 25 okrajev galiskih znaša število

1,005.593 glasov,

ki bo s sklepnim izidom še za nekaj tisoč poskočilo.

Prvi milijon je prekoračen.

Pregled po volilnem bojišču.

V Badenju pri Dunaju je zmagal krščanski sociallec le z 18 glasovi večine nad socialnim demokratom Winarskim.

Na Dunaju: Hock, Ofner.

V Velikovcu je zmagal nacionalec Nagele nad krščanskim socijalcem Ellersdorferjem. Na Koroškem so dalje še izvoljeni nacionanci dr. Steinwender, dr. Waldner in Kirchmayr.

V Gradcu sta zmagala železnični minister Derschatta in dr. Hoffman-Wellenhof.

Na Češkem so izvoljeni med drugimi: radikalec dr. Baxa, dr. Kaftan, Drtina, trgovski minister Foit (v dveh okrajih), dr. Herold, dr. Fiedler, dr. Čelakovsky, dr. Hajn, Klofáč, dr. Kramář, Sternberg, Funke, dr. Urban, Bachmann, Nitsche, Pergelt, dr. Kindermann, Iro. Dr. Baernreither, dr. Eppinger, socialni demokrat Verkauf so ostali v manjšini, takisto dr. Schalk.

Na Moravskem: Masaryk, Slama, Stransky, Stojan, Pražak, Chiari.

V Šleziji: Demel.

Na Tirolskem: dr. Erler.

V Istri: Spadaro (kršč. soc.), Rizzi in Benati.

Na Goriškem: Štrekelj (liberalec) 5003 proti 3234 glasovi, ki jih je dobil klerik. Laharnar.

Na Štajerskem je zmagal liberalec Jezovnik s 4344 proti klerikalcu Robiču, ki je dobil

roko. Najini pogledi so se srečali, brala sva iz njih sočutno prijateljstvo. Nasmehnil se je.

— Kaj vi tudi tu? Kaj pa opazovalnica? . . .

— Kaj bi tisto, prekinil me je: ha, ha! Opustil sem, opustil. Preveč dela je bilo, preveč napora. Pomislite, koliko časa, trdnega zdravja so me stale prečute noči. In poleg tega mi ni hasnilo vse delovanje niti vinar. —

— Kako? Tako hladni ste postali? Saj ste vendar delovali za blagor, probujo in procvet naroda? —

Čudil sem se mu simulirano.

— Kaj to? kaj to? Res sem bil včasih v mislih in samolastnem čislju človek in pol. Ali . . . Uvidel sem, da je bilo moje delovanje ničevno . . . prazne sanje. Bil sem abstinenc, skušal sem, da je bilo vse ubijanje zaman. Skrb za druge sem opustil in obrnil oči v svoj lastni interes. Služiti sem jel sam sebi.

— Torej ste postali egoist?

— Nikak egoist, — se je zasmejal — samo se ženim.

— Vi se ženite? Ni mogoče.

— In vendar se . . . ženim se, ženim. Glejte! Tam doli ob onem vinogradu za nakopičenim obmejnim kamenjem, vidite oni dve dami? Konec prih.

3245 glasov. Propadel je Roš, ki je dobil 3594 glasov, proti dru. Benkoviču, ki je dobil 4432 glasov.

Sodrugji zaupniki

ki imajo bloke za dnevnik, se opozarjajo, da se najkasneje do vštetelega 3. junija zglase v upravnistvu „Rdečega Prapora“.

Zunanje organizacije, sodruge in zaupnike, ki še niso odračunali za dnevnik, se naproša, naj to store v najkrajšem času.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Politični odsevi.

Avstrijska severozapadna železnica je prejela od železniškega ministrstva ponovno odlok, da mora na nekaterih svojih črtah v smislu ustanovne pogodbe položiti drugi tir. To zahtevo je že pred časom stavilo železniško ministrstvo, toda uprava severozapadne železnice se je upirala, češ, da zahteva ne sloni na pravi dejanski podlagi.

Gramotnost v Rusiji. Na dneveni red ruske dume je dospelo šolsko vprašanje. Ruski naučni minister je parlamentu ob tej priliki predložil nekaj zanimivih statističnih števil. Od 100 moških je v Rusiji gramotnih (čitanja in pisanja veščih) 59 Nemcev, Litvancev 52, Židov 49, Fincev 35, Poljakov 35, Rusov 29. — Po načrtu naučnega ministrstva je treba zvišati število ljudskih šol z 90.000 na 160.000, za kar treba približno dvesto milijonov rubljev. — Končno prihajajo v Rusiji tudi ministri do prepričanja, da je izobrazba neobhodna podlaga zdravega državnega življenja.

Opozicijske stranke v dumi so imele zborovanje, da se okrajšajo neplodne parlamentarne debate, ki jemljejo prebivalstvu zanimanje in zaupanje v dumo.

Program črnih stotnij. Moskovski kongres resničnih ruskih ljudi je formuliral želje ruske akcije. Duma se mora koj razgnati in odstraniti sedanji volilni zakon. Tretja дума bodi le posvetovalni organ brez zakonodajalne moči. Politično sumnjive osebe naj ne imajo volilne pravice, ne aktivne, ne pasivne. Po vsej Rusiji treba postaviti ob razpustu dume neodgovorne guvernerje z diktatorsko oblastjo. Uvedba bojnih sodišč. Obuzdavanje tiska in časopisja. Hkrati naj bi se podelila zvezi resničnih ruskih ljudi pravica, da oboroži svoje člane.

Švedska volilna reforma. Po večletnih bojih si je tudi švedski proletarijat izvojeval demokratično volilno pravico. Švedski parlament je sklenil zakon, ki demokratizuje politično in tudi občinsko volilno pravico. Ker novi zakon vsebuje ustavno premembo, ga mora na novo izvoljena zbornica odobriti in stopi šele 1909 v veljavo. — Zakon določa za obe zbornice proporcionalni volilni sistem. Vsak švedski državljani, ki je dopolnil 25. leto, ima volilno pravico v spodnjo zbornico. Hkrati odpravlja zakon privilegije veleposesnikov, ki so doslej obvladovali gorenjo zbornico; census je znižan na letnih 3000 kron dohodkov, tako da bodeta odslej odločilna faktorja v gorenji zbornici: veliki kmet in demokratični meščan. Čudno je le, da je volilna reforma v prvi zbornici prodrla s 110 proti 28 glasovom. Razlaga je v tem, da so se konservativci končno naveličali odpora proti demokratiziranju države, ki se za dolgo itak zaustaviti ne bi dalo. Glavni dobiček pripade po volilni reformi socialno-demokratični stranki, dočim meščanska levica v spodnji zbornici nima kdovekaj pričakovati.

Iz stranke.

Japonska socialistična stranka je imela pred nekaterimi tedni svoj prvi zbor, o katerem prihajajo šele zdaj poročila v Evropo. Zbor se je vršil v Tokiu in je bilo na njem 70 delegatov. Prva točka programa je bila razprava o taktiki in po temeljiti debati je bil sprejeta sledeča resolucija: Japonska socialistična stranka stremi po zrušenju sedanjega gospodarskega sistema, iz katerega izvira beda in osiromašenje. Stranka izjavlja, da mora biti vse narodno bogastvo lastnina ljudstva. Na podlagi tega načela izjavljamo: 1. Trudili se bomo, da zdramimo delavski razred, da ga izobražujemo in združimo. 2. Z gorčanjem protestiramo proti vladni politiki pritiska proti 7000 stavkajočim rudarjem v roveh v Ažis. 3. Izrekamo svojo solidarnost in simpatijo s socialističnim revolucionarnim gibanjem vsega sveta. 4. Članom stranke je prepuščena svoboda ravnanja v sledečih vprašanjih: Pri reviziji policijskih zakonov, udeležbe pri volitvah, antimilitarizma in ateizma. Pri drugi točki: Udeležba pri volitvah — se je razvila obsirna debata. Nekateri delegatje so priporočali neudeležbo z ozirom na reakcionarni volilni zakon, ki priznava v narodu skoraj 50 milijonov duš samo 300.000 državljanom volilno pravico. Delegat K o t o k u je priporočal,

naj bi delala stranka v teh razmerah rajše z izravnimi akcijami, velikimi stavkami i. t. d. Pri glasovanju je bil sprejet posredovalni predlog izvrševalnega odbora. Za mednarodni kongres v Stuttgartu je bil izvoljen dr. Tokijiro Kato. Na zbor je odgovorila vlada takoj z novimi represalijami. Dnevnik «Hejmin Simbun» je bil zaradi objave kongresnih resolucij ustavljen, dva urednika so pa zaprli. Ali tudi japonski socialisti zato ne izgube poguma, temveč delajo na vso moč, da ustanove veliko organizacijo.

Strokovni pregled.

Najmočnejša strokovna organizacija na svetu je nemška kovinarska zveza, ki je dosegla koncem pretečenega leta število 335.075 udov. Razvoj te zveze se razvidi iz sledečih števil:

Leta 1891 — 23.152 udov,

> 1892 — 25.969 >

> 1893 — 28.429 >

> 1894 — 33.406 >

> 1895 — 33.189 >

> 1896 — 49.001 >

> 1897 — 59.890 >

> 1898 — 75.431 >

> 1899 — 85.013 >

> 1900 — 100.762 >

> 1901 — 102.905 >

> 1902 — 128.842 >

> 1903 — 160.135 >

> 1904 — 198.964 >

> 1905 — 259.692 >

> 1906 — 335.075 >

Čisti dohodki zveze so iznašali:

Leta 1903 — 2,631.602 mark,

> 1904 — 3,309.887 >

> 1905 — 5,107.714 >

> 1906 — 8,011.409 >

S takimi svotami se lahko dela in zato je umevno, da so prebili nemški kovinarji velikanske boje, v katerih so si priborili materialne uspehe, ki se našim delavcem ne more niti sanjati o njih. Pa tudi direktni dobiček, ki so ga imeli udje od svoje organizacije, je bil velik. Tako je izplačala zveza tekom zadnjega leta 243.909 mark za potovalno podporo, 719.664 mark bolniške podpore, 568.138 mark podpore za brezposelne, 2,816.390 mark podpore ob stavkah. Velikanski pomen strokovne organizacije se najbolje zrcali v teh številkah.

Železničarsko gibanje na Angleškem. Dne 12. majnika so priredili angleški železničarji celo vrsto demonstracij za svoje zahteve, o katerih piše njih strokovno glasilo «Railway Review»: «Trdimo, da angleška zgodovina ne pozna tako dobro organizirane demonstracije posamezne stroke. Dokazala je, da železničarji niso zadovoljni s svojim položajem. Demonstracija je bila javen izziv družb in apel na prebivalstvo za njegove simpatije. Železničarji niso nagnjeni na silovitost. Oni ne žele stavke, ne vojne, hočejo pa, da se ravna z njimi kakor z ljudmi. Železničarji niso več zadovoljni s tem, da so izvršenci družbe v gospodarskem svetu. Enake pravice zahtevajo, kakor drugi delavci in gotovi so, da bodo morale slediti druge reforme. Sedaj se nam odreka elementarno načelo strokovne organizacije. Politika vseh družb gre za tem, vzeti delavcem pravice, da si volijo zastopnika, ki ni nastavljenec. V tem smislu so odgovorile družbe na zahteve delavcev. Naš prvi odgovor je bila demonstracija.

Dopisi.

Novo mesto. Prazno slamo sta mlatila «Slovenec» in «Slov. Narod» o Šukljatovi serenadi v Novem mestu. Sama gola fantazija je vse obeh dopisnikov, ki sta se menda zmenila napadati se po listih, da dobosta snovi za dopise. Čudno se nam zdi, da ne omenita nikjer, kako se je navdušilo ljudstvo — zlasti dijaštvo — za soc. demokratično na povratku, ko so mogočno doneli glasovi: «Slava socialnim demokratom!» «Živel, Etbin Kristan!» Vidi se pač, kako si dopisatelji obeh listov stvar predočujejo, dočim ni ni bil nihče ne pod gradom g. Šukljeta, niti se ni udeležil demonstracije.

Soudeleženc.

Domače stvari.

Surovost je in ostane v Ljubljani najznačilnejša lastnost v političnem boju. Vse se pri nas lahko izpremeni, ampak surovost ostane. Roko si lahko podajo glede te reči liberzenci in klerikalci. Danes se odlikuje enkrat «Slovenec» v svoji jutranji izdaji. V podlistku se je spravil nad četrtkove liberalne demonstracije. Okusna pač ni bila tista reč. Pa tudi ne bi rekel človek ničesar, če bi se bil polotil celega načina tiste blazne demonstracije. Gledali smo prizore, ob katerih se je človeku res lahko zgabilo. Neutajva je resnica, da je bilo že več sto ljudi do dobrega pijanih, ko so začeli «manifestirati». Videli smo, kako so se nekateri gospodje, kapacitete v liberalni stranki zva-

liti v vozove; gledati jih, kako so se vlačili, varali Baha in Gambirina po Ljubljani, zares ni bilo slastno. In storil bi bil «Slovenec» dobro delo, ako bi bil primerno kritiziral yes ta aranžma, ki zares ni bil baš na čast metropoli Slovenstva. Toda klerikalno glasilo je daleč, daleč preskočilo meje časnikarske spodobnosti ter je zgrešilo v listu ravno tako surovost, kakor včeraj liberalci in različni elementi, ki o politiki sploh ne štejejo na ulici. Napadel je dekleta z nekaterih ljubljanskih zavodov, ki so se udeležile demonstracije na tak način, da izgine vsa resnoba kritike, pa ostane sama surovost, gola, zlobna surovost. Saj se tudi nam ni smejalo srce, ko smo videli mlado ženstvo, mešati se z druhaljo. Ampak resen časnikar si mora vendar za vsak pojav ohraniti potrebno treznost sodbe. Tudi tista dekleta so stala v četrtek pod čudno sugestijo, ki je pograbila množico sploh. Mladina se lahko in hitro ogreje. Dospelo politične razsodnosti se pač more pričakovati od preparandistinj in učencev. Mislile so, da se navdušujejo za nekaj dobrega in samoposebi lepega. Stavili bi, da niso njih oči prav videle, kaj se godi. Prijelo jih je. In kdor jim šteje to v greh, stoji že čisto tam, kjer začenja zelotizem.

Drugačni ljudje, drugačne šege. Če se zgodi, da so poraženi socialni demokratje, mislijo na boj in na prihodnost; če so poraženi klerikalci, mislijo na bordel. Letošnji volilni boj je naplaval na prod toliko blata, da bo smrdelo še dolgo; ampak čast, komur čast: «Slovenec» je napel poslednje svoje moči, poslednjikrat je vzdignil lopato in res si je priboril za vse večne čase lavoriko umazanosti. V četrtek pod večer se je nekaj lepih mladih deklet navduševalo za Hribarja; človek, ki ima nekoliko razsodnosti, se ni jezil ob tisti metuljsko-mladinski navdušenosti, in če je imel povrhu še kaj estetičnega čuta, je preslišal klicanje in je bil vesel tistih svežih, nedolžnih obrazov, tako tujih vsaki politiki, kakor je estetika tuja «Slovencu». Ampak ljudje, ki v mraku svojega celibata že v otroku vidijo vlačugo, so izlili na te nedolžne «demonstrante» celo jezero gnojnice; polotroke, ki se jim komaj sanja o življenju, pošiljajo Štefeti in Lampeti naravnost v bordel! To bi se bilo; navsezadnje je človek vajen, da vidi poleg svetega Antona sčetinasti simbol. Ampak podlosti je bilo še premalo: proti mladoletnim navdušencem kliče «Slovenec» vse posvetne in duhovne oblasti na pomoč; ljudem, ki niso zakrivili drugega, kakor da so mladi in veseli, žuga motnooki ministrant, da jih «zatoži», da jim zagradi pot v prihodnost in jim ukrade mladost! Seveda bodo šolske oblasti pokazale več pameti in razsodnosti, nego svetega Antona simbol — toda početje «Slovenca» je značilno za list in za stranko, tako podlo se ne vede stranka, ki se zaveda svoje moči, svoje odgovornosti in svoje prihodnosti. Socialna demokracija je bila na Slovenskem poražena; ker ve, zakaj in kako je bila premagana, gleda z mirnim očesom v bodočnost. Klerikalna stranka je bila poražena v Ljubljani — zavpila je kakor odrta in nato se je napotila v bordel... Drugačni ljudje, drugačne šege.

Slavnosten sprovod imenuje «Narod» tisto povlačenje po ljubljanskih ulicah, ki je bilo v četrtek kakor streljanje na Gradu in zastave in stanek v «Narodnem Domu», dasi navidezno improvizirano, vendar prav skrbno pripravljeno. Smelost tega izražanja je vendar že zato velika, seveda v «Narodovih» kolonah navadna. Slavnostnega na tem sprevodu že ni bilo nič, pač pa je naredila cela skupina z jahajočim Predovičem in s fiakarji, v katerih je marsikdo bolj ležal nego sedel, s tistimi bolj od alkohola, nego od izvirnega navdušenja razvnetimi obrazi, katerih je bila lepa četa med demonstranti, na treznega opazovalca zelo neprijeten, pogostoma naravnost mujen vtisk. Kdor je kdaj opazoval mirne in ravno s svojo resnostjo in z lapidarnostjo tihe mase imponujoče manifestacije organiziranega delavstva, se je moral z nekim usmijanjem smehljati demonstraciji ponajveč iz mladine sestavljene množice, katere ni vezalo nič drugega, kakor slučaj in želja po vrišču in kriku. Nehote je stopila človeku pred oči figura znanega neredkega junaka, ki «ima nekaj v sebi», pač pa «mora ven», pa pomakne klobuk na stran in zakriči: Prmejduš...! Le da se nekateri potem hitro umirijo, regiment v četrtek se je pa «navduševal» en detail «slavnostno» še dolgo, dolgo do petka.

V knopištu, na posesti prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda, so silno konsternirani. Med odotnimi nastavljenici jih je 33, ki imajo volilno pravico, in 29 glasov je bilo oddanih dne 14. maja za — socialnega demokrata sodruga Zavadila. Graščinska uprava je sicer močno pritiskala na ljudi, da bi volili «patriotičnega» in «krščanskega» kandidata, toda bilo je brezuspešno. Kakor poročajo, hoče upravitelj odpustiti vse nastavljenice, ker menda ne misli na zakonske dolžbe, ki so v tem tem oziru precej stroge. «Pravo Lidu» pa misli, da potem gospodu upravniku kmalu ne bo ostalo nič drugega, kakor da pometa in dela sam.

Dan ponižanja. Klerikalci in liberalci so se našli. Ljubljanske volitve so jih spravile v duševno razpoloženje, da so si podobni kot krajcarji. Žalostna zmaga Hribarjeva je upijanila liberalce do nezavesti; oslepila jim je vid in omračila razum, da plešejo kakor blazni. Podoben

učinek je napravil na klerikalce njih poraz: spoznanje, da za klerikalizem v Ljubljani niso plovita tla, jih je razljudil. Zbesneli so, naokoli mahajo z rokami kakor blazni. O tej blaznosti, ki je posledica slepe jeze, trdi «Slovenec», da je bil 23. maj za socialno-demokratsko stranko dan ponižanja. Taka nesmiselna in nelogična trditev je očiten simptom paralize. Naša stranka je sklenila za ožje volitve abstinenco v znamenje protesta proti sleparijam, ki so se godile pri prvi volitvi. Pri enkrat zavzetem stališču je tudi vztrajala. Priznamo pa, da je mnogo naših somišljenikov ravnalo proti sklepu izvrševalnega odbora in šlo volit iz večine Hribarja, nekaj pa tudi Kregarja. V glavnem so to storili pod vtiskom mlaži, ki so jih trosili klerikalci in liberalci. Slednji so sugerirali ljudem, da se je s sekundarnim vlakom pripeljal v Ljubljano Resel — suhoten mož bledega obličja — ki je pregovoril strankino vodstvo, da nastopi za Hribarja. Po Vodmatu so raznesli vesti, da je dalo vodstvo socialno-demokratske stranke v mestu plakirati, da naj se sodrugi volitve udeleže in glasujejo za Hribarja. Klerikalci so krošnjariji zopet z nerodno lažjo, da je dr. Adler prišel z Dunaja kortežirat za Kregarja. In tako dalje! S takimi sredstvi sta delovali nasprotniški stranki in slepili naše ljudi, ne da bi se bilo dalo te neresnice vspešno paralizirati. Za nas je dan 23. maja važen opomin, da treba v Ljubljani temeljite politične reorganizacije, da bode stranka vprihodnje kos še tako podlim sredstvom, s katerimi rušijo liberalci in klerikalci strankarsko disciplino. 23. maj za ljubljansko socialno-demokracijo ni dan ponižanja, temveč dan nauka; podal nam je močan impulz in direktivo za naše nadaljne politično delo. Dan ponižanja in sramote pa je bil 23. maj za klerikalce in liberalce, ki je niso sramovali nobene svinjarije pri zbiranju svojih glasov, ki so uprizarjali na volilce atentate z denarjem in pijačo, in sicer v nekaterih slučajih vspešno. Dan ponižanja in sramote je bil za tiste malovredne subjekte, ki so se doslej neopravičeno prištevali naši stranki in se pri ožjih volitvah prodali. Tolaži nas zavest, da je velika večina onih, ki so se proti sklepu izvrševalnega odbora vdeležili volitve za eno ali drugo stranko, bila preslepljena po lažnjivih manevrih, in da je bil vzrok njih ravnanju omahljivost in nediscipliniranost.

Ali imajo slovenski delavci zastopnika v parlamentu? V vseh slovenskih volilnih okrajih so izvoljeni klerikalci, agrarci, psevdoliberalci, zastopnika delavcev nimajo Slovenci v državnem zboru. Ko so kandidirali, so seveda vsi gospodje bili za vse svoje narode. Ako bi jih danes vprašali, bi tekmovali med seboj z obljubami, kako bodo zastopali interese delavstva. Ali bolje je, da se jih ne vpraša, kajti obljubovali bi, kar ni mogoče. Vsa tista prijaznost, katere so gospodje sedaj polni, ne koristi delavstvu nič, kadar se gre za boj med delom in kapitalom. Ta boj pa je odločilna točka; brez tega boja ni rešitve delavstvu in vse takozvane socialne reforme, kolikorkoli so potrebne, da olajšajo delavcem življenje v sedanjih razmerah, ne zadostujejo za rešitev, ker ostane moč kapitalizma vendar nedotaknjena. Imajo pa ob vsej svoji potrebnosti v sebi tudi nekaj nevarnega; socialno neizobraženega delavca lahko preslepe, da pozabi na zadnje cilje, na boj in na organizacijo. Buržoazni poslanci ne morejo stati na razrednem stališču delavstva; oni lahko zastopajo miloščine za proletariat, ne pa pravice. Kjer se gre neprikrito za odločitev med delavstvom in kapitalizmom, ne morejo biti sedanji slovenski poslanci na strani delavcev. Zastopnikov svoje narodnosti torej slovensko delavstvo ne bode imelo. Ostalo je za sedanjo zakonodajno dobo kakor sirota. Tolaži nas pa dejstvo, da ne bodo vprašali češki, nemški, poljski, italijanski socialisti v delavskih vprašanjih za narodnost in bodo zastopali interese našega proletariata kakor svoje.

Gospod Zirkelbach je naznanil za prihodnjo sejo občinskega sveta samostalen predlog o delavskih stanovanjih. Ta seja bode v torek in če ne reši celega dnevnega reda, se nadaljuje v sredo ob 6. zvečer. Ravno na Zirkelbachovem zeljniku je zrasla ta ideja! Kako se je skrival ta izredni talent, dokler ni našel poti kot liberalci v občinski svet! Lepo pa vendar ni od njega, da blamira tako kruto tisto, stranko, ki ga je entuziastično sprejela. Torej ravno nanj so morali čakati liberalci, da so zavohali socialna vprašanja! Če bi mogel človek vedeti, ali bi bilo v liberalnem klubu tako zanimanje za delavske interese, če ne bi bili nastopili pri občinskih volitvah socialni demokratje in če ne bi bil tako živ spomin na ravnokar končane državnozborke volitve. Niti trenotek se ne more dvomiti, da izvira predlog gospoda Zirkelbacha iz povsem navadne demagogije. Vsekakor pa nas zanima, ali so gospodje izdelali vsaj na papirju kak projekt in kakšen je. Na besede, ki se jih bode govorilo v občinskem svetu, ne damo nič; počakali bomo, da vidimo dejanja.

Socialisti!

Ne recite, da imamo šest let časa do prihodnjih volitev! Nihče ne ve danes, koliko življenja je prisojeno parlamentu. Delati je treba, kakor da so nove volitve že pred durmi.

Snujte povsod organizacije! Učvrstite obstoječe organizacije!

Skrbite za svoje časopisje, da se razširijo in poglobe naše ideje!

Vse sodruge, ki imajo dobro voljo, pomagati nam pri delu, prosimo, naj nam pošljejo svoje naslove.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 26. maja. V parlamentarnih krogih se govori, pa bo državni zbor sklican na 15. junija. 17. junija bo prestolni govor in 18. se vrši prva meritorna seja z volitvijo predsedstva. Med kandidati predsedniškimi stoji v ospredju dež. glavar dr. Ebenhoch, kot podpredsednika se imenujeta dr. Začek in dr. Glombinski.

Dunaj, 26. maja. Časnikarska vest, da socialno-demokratska frakcija v državnem zboru ne bo reflektirala na mesto v predsedstvu, je popolnoma izmišljena in iz zraka strgana, ker frakcija se ni imela prilike, ventilirati to vprašanje.

Dunaj, 26. maja. Na intervencijo glede masreglovanja uradnikov je finančni minister odgovoril, da se prestavitve ne da razveljaviti, ker je bila že — davno sklenjena.

Budjevice, 26. maja. Češki občinski svetniki so — kakor smo poročali — onemogočili z abstinenco volitev župana. Zahtevajo namesto Taska kakega družega Čehom simpatičnega Nemca. Nemški obč. svetniki so se zavezali s častno besedo besedo, da nihče kandidature za župansko mesto ne sprejme.

Lvov, 26. maja. Ko je v Horucku predsednik volilne komisije naznanil izid volitve, se je pojotila pred voliščem stoječe množice taka razburjenost, da je kamenala volilno komisijo, orožnike in poslopje, v katerem se volitev vršila. Orožniki so nato dvakrat ustrelili: stirje kmetje so mrtvi, devet težko ranjenih.

Budimpešta, 26. maja. Misel, da bi spor med ogrsko vlado in hrvaško delegacijo zravnala regnikolarna deputacija, je hrvaška delegacija odklonila.

Braunschweig, 26. maja. Dež. zboru je predložen načrt za zvišanje vladarske rente za 30.000 mark.

Pariz, 26. maja. Glede francosko-japonskega dogovora se je doseglo popolno sporazumljenje.

New-York, 26. maja. Vojno sodišče je obsodilo 19 oseb, ki so se udeležile kompote proti predsedniku Cabrera. Obsodba je povzročila tako razburjenje, da bo bržčas razveljavljena.

Razglas.

Načelnštvo okrajne bolniške blagajne v Zagorju naznanja vsem članom in delodajalcem, da se bodo nove volitve delegatov in zastopnikov za dobo dveh let vršile za Zagorje in okolico dne 2. junija t. l. od 9.—11. ure za člane, od 11.—12. ure dopoldne za delodajalce v gostilni gospoda Antona Jana v Zagorju.

Za Litijo in okolico, kakor za sodni okraj Višnja gora se vrše volitve dne 4. junija t. l., in sicer od 9.—10. ure dopoldan za člane in od 10.—11. ure za delodajalce v gostilni gospoda pl. Wurzbacha v Litiji.

Delavci iz Zagorja in okolice volijo 32 delegatov, delodajalci pa 10 zastopnikov.

Delavci iz Litije in okolice in iz sodnega okraja volijo skupaj 10 delegatov in delodajalci pa 10 zastopnikov.

Zagorje, dne 22. majnika 1907.

M. Čobal
načelnik.

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Izjava.

Z ozirom na obrekljive vesti, ki se jih razširja med sodrugi, da sem agitiral za klerikalnega kandidata Kregarja, izjavljam, da se je vršilo moje delovanje strogo po sklepu stranke, da naj se noben sodrug ne udeleži volitve, dasiravno so me skušali pač klerikalci kakor liberalci pridobiti za agitacijo. Držal sem se strogo strankinega sklepa in vse temu nasprotujoče vesti so obrekovanje. Dokazov za to imam v Vodmatu dovolj.

Jakob Poglej.

Kaj hočejo socialni demokratije

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznanja s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošuri, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu „RDECEGA PRAPORA“.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu delavcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o domači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Vsaka posredba in ponatisek je kazalvo. Edino pravi je **Thierryev balzam** le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 4 52—46 **Thierryevo centifolijino mazilo** proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar. Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na: **Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.** Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/I2, Schmalzhofgasse 17.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah „Rdeči Prapor“!

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: **Nekaj kulturnih zavodov slovenskih**, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: **Prešernov spomenik**, obsežajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

L. S. Machar: **Magdalena**, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: **Občina in socializem**, 70 vin.

P. Mihalek: **Iz nižnj življenja**, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne pravice je izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„	100 „	5 „ 75 „
„	500 „	23 „ 75 „
„	1000 „	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju. Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

„Rdeči Prapor“ izvod po 10

v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — **Kranj**: Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice**: Jakob Mesar št. 101. — **Trst**: Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano**: Močnik, tobakarna — **Gorica**: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Reka**: Ricardo Camera, Corso 16.

Potniki v Ameriko kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na
Simona Kmetelka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, 'epake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855. Številka telefona 210.